

Інструкційна картка №

Тема : Розробка планів освоєння сівозмін та ротаційних таблиць.

Мета : Навчитися послідовно складати план освоєння сівозмін та ротаційних таблиць.

Матеріально-технічне оснащення робочого місця: робочі зошити, практикум „Землеробство” виданий під редакцією М.С. Кравченко, видав., „Мета” К., 2003., індивідуальні завдання.

Правила охорони праці: Потрібно дотримуватися елементарних правил поведінки на робочому місці.

Зміст та послідовність та методичні вказівки виконання завдання.

Завдання 1. Визначення кількості сівозмін, їх розміщення на території ферми, чергування культур проведеного землевпорядкування складають план освоєння сівозмін. Він має вигляд таблиці розміщення посівів на полях сівозміни у перехідний період. Тривалість останнього для польових сівозмін становить 2-3 роки, а для кормових з трьома і більше полями багаторічних трав - 3-4 роки і більше. Головним завданням цього періоду є виконання плану розвитку всіх галузей ферми, забезпечення валового виробництва продукції рослинництва на основі досягнень науки і передового досвіду і водночас освоєння сівозмін в якомога найкоротші строки.

У міру освоєння сівозмін структура посівних площ має відповідати показникам перспективного плану або максимально наближатись до них. Потрібно правильно розмістити культури в полях сівозмін, поліпшити агротехніку, забезпечити виконання робіт в оптимальні строки тощо.

План освоєння сівозмін передбачає також впровадження прогресивних технологій у перехідний період. Все це створює передумови для значного підвищення врожайності культур і перед тим як приступити до складання цього плану, вивчають історію полів кожної сівозміни, зокрема: а) які культури висівалися на даному полі за останні два роки і площі і розміщення; б) забур'яненість полів за минулі роки, переважаючи біол. і ні групи бур'янів; в) види і кількість добрив, які вносилися за останні 2-3 роки; г) системи обробітку ґрунту, які застосовувалися за цей період. Для цього використовують карти забур'яненості полів, ґрунтові карти, книги історії полів, акти виконання робіт та інші документи, а також усну інформацію.

Дані про фактичне розміщення культур у полях сівозміни за два попередні роки

заносять у план освоєння сівозміни із зазначенням їх попередників, які висівали у рік перед, складанням плану. Це дає змогу точніше оцінити якість попередників.

План складають спочатку на перший, потім на другий рік і т.д. до повного освоєння сівозміни. За іншої послідовності неминучі його багаторазові переробки і внесення поправок. Зокрема, здійснюють такі заходи:

2. у відповідних графах плану зазначають культури, посіяні в минулі роки, але врожай дадуть у поточному році (багаторічні трави, озимі ернові, багаторічний люпин і деякі інші багаторічні (перехідні) рослини);
3. площі з поганими попередниками і сильно забур'янені по можливості відводять під чисті або зайняті пари;
4. після найкращих попередників розміщують передусім найцінніші продовольчі й технічні культури (озиму пшеницю, льон, цукрові буряки, ярі зернові тощо);
5. у сівозмінах з багаторічними травами у перший же рік освоєння виділяють ціле поле для підсіву трав;
6. з першого року освоєння сівозмін намагаються висівати на кожному їй ті одну культуру, а коли це неможливо - добирати такі, які були б рівної цінності попередниками для наступних культур. Дуже важливо зосереджувати на цілих полях посіви багаторічних трав, чисті і зайняті пари, а також добиватись, щоб у найкоротші строки набір культур у кожному полі і їх чергування відповідали прийнятій схемі сівозміни;
7. оскільки у попередні роки не завжди можна розмістити всі культури після відповідних попередників, розробляють спеціальний план агротехнічних заходів щодо зменшення негативного впливу попередника (на і - чі; лад, внесення підвищених норм добрив, збільшення норм висіву насіння, застосування ефективних гербіцидів тощо).

Приклад 1.

У господарстві на площі 1100 га потрібно освоїти 10-ти пільну польову сії с іу з таким чергуванням культур: 1- конюшина; 2- озима пшениця; 3- цукрові буї п ; 4- кукурудза на зерно; 5- горох; 6- озима пшениця; 7- цукрові буряки; 8- кукур д і на силос, однорічні трави; 9- озима пшениця; 10- ярий ячмінь з підсівом конюшини

У відповідну графу плану освоєння сівозміни записуємо культури, які займали п ля в попередньому і поточному роках та площі їх посіву. Нагадуємо, що освоєння сп юз міни складають на перший рік перехідного періоду, потім на другий, на третій і т.д.

Визначаємо і записуємо культури, які посіяні в минулі роки, а врожай дадуть у перший рік освоєння сівозміни. У нашому прикладі такими є озима пшениця і конюшина, висіяні до складання плану в четвертому, шостому, сьомому, восьмому, дев'ятому і десятому плях, отже, в під озиму пшеницю буде зайнято 330,5 га. що відповідає плану посіву.

Цукрові буряки, які є основною технічною культурою в Лісостепу, займають I -'1.5,5 га, що теж відповідає плану. їх розмістили після кращого попередника - озимої пшениці.

Конюшина буде в 10- му полі площею 61 га. Для того щоб виконати план вирощування зеленої маси і зрівняти поле за попередниками для наступного с іймого посіву пшениці, іншу частину поля засіваємо однорічними травами.

Кукурудзу, як передбачено схемою сівозміни, розміщуємо після цукрових буряківі Конюшину підсіваємо під ярий ячмінь після озимої пшениці у п'ятому полі га, а картоплю розміщуємо у першому полі після озимого жита на площі - ;

У такій самій послідовності плануємо розміщення культур і в інші роки пере ого періоду, розміщуючи всі культури по можливості згідно з прийнятою схемою сівозміни.із складеного плану перехідного періоду видно, що повністю сівозміна буде освоєна в 2005 р., тобто на третій рік .

Після освоєння сівозміни починається її перша ротація. Першим роком ротації вважається рік освоєння сівозміни. Продовживши план переходу ще на 9 років, матимемо ротаційну таблицю чергування культур у просторі (по полях) і в часі (по роках). Вона дає змогу визначити, яку культуру, треба розмістити в той чи Інший рік у кожному полі сівозміни (табл.1).

Табл. 1.

№ поля	Площа поля, га	Фактичне розміщення посівів культур до запровадження сівозміни				Розміщення посівів культур у роки га.				Освоєння сівозміни,	
		У минулому році		У поточному році		2003		2004			
		культура	га	культура	га	культура	га	культура	га	к\п	га
1	109	Горох Гречка Кукурудза на силос	60 28 21	Озима пшениця Озиме жито	75 34	Кормові буряки Картопля	75 34	Кукурудза на силос Однорічні трави	75 24	Озима пшениця	109
2	110	Озима пшениця	110	Цукрові буряки	110	Горох	110	Горох	110	Озима пшениця	110
3	112	Кукурудза Озиме жито	57 55	Кукурудза Картопля	62 50	Озима пшениця	112	Озима пшениця	112	Кормові буряки Картопля	76 36

4	109	Ячмінь 3 підсівом конюшини Кукурудза	73 36	Конюшина Горох	109	Озима пшениця	109	Цукрові буряки	109	Кукурудза на зерно	109
5	111	Кукурудза Горох	50 61	Озима пшениця	111	Ярий ячмінь 3 підсівом конюшини	111	Конюшин а	111	Озима пшениця	111
6	109,5	Озима пшениця Цукрові буряки	85 24,5	Цукрові буряки Горох	60 49 5	Кукурудза на силос Озима пшениця	60 49,5	Озима пшениця	0 v.0	Ярий ячмінь + КОНЮШИНА	0 u*
7	110,5	Просо Гречка Конюшина	20 33 57,5	Кукурудза Озима пшениця	20 90 5	Озима пшениця Цукрові буряки	20 90,5	Кукурудза на зерно	0 1/1	Горох	0 IUI
8	110	Кукурудза	110	Горох Озима пшениця	88 22	Озима пшениця	110	Цукрові буряки Картопля	75 35	Кукурудза на силос Однорічні трави	75 ' 35
9	109	Зернобобові Цукрові буряки	67 42	Озима пшениця Кукурудза на силос	67 42	Цукрові буряки Однорічні трави Озима пшениця	20 47 42	Ярий ячмінь 3 підсівом конюшин и	109	Конюшина	109
10	111	Цукрові буряки Картопля Горох	72 23 16	Ячмінь 3 підсівом конюшини Кукурудза Озима пшениця	61 33 17	Конюшина Однорічні трави	61 50	Озима пшениця	111	Цукрові буряки	111 i

